

Listopad, Nr 11/2023 (252)

Informator parafialny

Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w Słupsku

*Jezus Chrystus śmierć zniszczył, a żywot i nieśmiertelność na jaśnię wywiódł przez Ewangelię.
2 Tm 1,10b*

Parafia Ewangelicko-Augsburska w Słupsku

ul. Krzywa 1, 76-200 Słupsk

Kontakt: slupsk@luteranie.pl

tel.: 00 48 (0) 59 842 25 77

Nr konta: PL **25160014621816836860000001**

KOD SWIFT: PPABPLPK

Duchowny:

Proboszcz: ks. Wojciech Froehlich

e-mail: wojciech.froehlich@luteranie.pl

tel. 00 48 59 842 25 77, kom. 605 556 749

Adresy kościołów i kaplic:

Kościół Świętego Krzyża: Słupsk ul. Słowackiego 40

Kaplica w Lęborku: Lębork, ul. Wojska Polskiego 47

Kaplica Gardna Wielka: Gardna Wielka, ul. Pomorska 2

Strony internetowe:

www.slupsk.luteranie.pl • www.luteranie.pl

Korekta: Anna Froehlich

Słowo duszpasterza

*Jezus Chrystus śmierć zniszczył,
a żywot i nieśmiertelność
na jaśnie wywiódł przez Ewangelię.*

2 Tm 1,10b

Drodzy w Chrystusie!

Listopadowe słoty, krótki dzień i szybko zapadający zmrok nie napawiają optymizmem. Święta, które dominują w pierwszych dniach miesiąca jak i tematyka ostatnich niedziel roku kościelnego, przypadających właśnie w listopadzie, skłaniają do pogłębionej refleksji nad przemijaniem. Przyjęło się mówić o *jesieni życia* człowieka i chyba listopad jest takim najbardziej wyraźnym tego obrazem, kiedy przyroda przygotowuje się do *zimowego odpoczynku*. Liście na drzewach stają się kolorowe, aby ostatecznie opaść i ukazać gołe konary drzew. Część zwierząt gromadzi zapasy na zimę, aby przeżyć ten najtrudniejszy czas, ptaki odlatują do ciepłych krajów. Życie jakby trochę zwalnia i staje się bardziej szare i monotonne.

Jednak po każdej jesieni, po każdej ziemi nadchodzi wiosna, kiedy wszystko znowu nabiera kolorów, a serce wypełnia chęć do życia. Mimo

ks. Wojciech Froehlich

proboszcz parafii

to z jesienią, szczególnie tą późną, trzeba się zmierzyć.

Może jest to dobry czas, aby coś w swoim życiu poukładać, przemyśleć i przewartościować. Do tego zaprasza nas hasło miesiąca, które nie jest jak jesienna beznadzieja, ale przeciwnie, mówi o zwycięstwie Chrystusa nad śmiercią, o tryumfie życia nad przemijaniem. Nie jest to tylko propagandowe hasło, za którym często niewiele się kryje, ale to zapewnienie o tym, czego dokonał dla człowieka Bóg dzięki Jezusowi Chrystusowi.

Po *jesieni życia* każdego, kto wierzy i ufa Bogu czeka nagroda, którą jest życie i nieśmiertelność. To nie jest nagroda za jakieś wybitne osiągnięcia, ale nagroda dla każdego, kto w czasie swojego życia przyjął ewangelię Chrystusa i wybrał życie w Jego ramionach. Amen.

Z modlitwą

Wasz Duszpasterz

Królestwo nie z tego świata

*Ks. Wojciech Froehlich
Proboszcz PEA Słupsk*

Zapytany zaś przez faryzeuszów, kiedy przyjdzie Królestwo Boże, odpowiedział im i rzekł: Królestwo Boże nie przychodzi dostrzegalnie, ani nie będą mówić: Oto tutaj jest, albo: Tam; oto bowiem Królestwo Boże jest pośród was. Rzekł też do uczniów: Przyjdą czasy, kiedy będziecie pragnęli widzieć jeden z dni Syna Człowieczego, a nie ujrzycie. I będą mówić do was: Oto tam, oto tu. Nie chodźcie, ani się tam nie udawajcie. Bo jak błyskawica, gdy zabłyśnie, świeci od jednego krańca nieba aż po drugi, tak będzie i Syn Człowieczy w dniu swoim.

Łk. 17, 20-24

Umiałowani w Chrystusie!

Zbliżamy się do końca roku kościelnego. Zatem tematyka tego czasu wchodzi na tory eschatologii, czyli spraw ostatecznych. Wszyscy bywamy

konfrontowani ze sprawami dotyczącymi przemijania, śmierci. Miesiąc listopad sprzyja temu tematowi i skłania nas do rozważań, które w jakimś chociażby stopniu pomogą nam zrozumieć, a jeśli nawet nie zrozumieć, to przyjąć to, co Słowo Boże mówi na ten temat.

Jezus często wypowiadał się na temat spraw ostatecznych. Mówił o potrzebie czuwania, bo człowiek powinien być zawsze gotowy do konfrontacji z ostatecznością. Ten temat Jezus porusza w wielu miejscach swojego zwiastowania, chociażby w przypowieści o 10 pannach i uczcie weselnej. W dzisiejszej Ewangelii, za sprawą faryzeuszów, a więc ludzi zaangażowanych w szerzenie i nauczanie Tory i stojących mocno na straży przestrzegania zasad i praw z niej wpływających, Jezus wyjaśnia czym

jest Królestwo Boże. To temat, który z pewnością niejednemu z nas daje do myślenia. Używamy bowiem tego określenia, tego terminu teologicznego wielokrotnie, ale może nie zawsze wiemy czym to Królestwo Boże właściwie jest.

Pojęcie Królestwa Bożego mieści się w grupie pojęć abstrakcyjnych, które nie są mierzalne i których nie można zbadać tak jak by się tego chciało. Bo kiedy mówimy o królestwie mamy jakieś konkretne wyobrażenia, czy to historyczne, czy współczesne. W każdym królestwie jest król, zamek, dwór

dobnie faryzeuszom o takie ziemskie królestwo Boże i Boże panowanie chodziło. Jako stronnictwo polityczne tamtych czasów chcieli mieć pewność tego, że ich kraj kiedyś wyzwoli się od rzymskiego okupanta i że to królestwo Boże, które znali z Tory, zapanuje niepodzielnie i oni będą mogli w tym Królestwie mieć swój udział. Będą mogli patrzeć na jego rozwój, być może będą mieli udział w jego tworzeniu i w jego strukturach. Jezus swoją odpowiedzią rozczarowuje ich, bo na pytanie „kiedy ono nadejdzie” zasadniczo nie udziela odpowiedzi, lecz mówi „kim” jest to królestwo.

i są oczywiście poddani, choć taki model w krajach europejskich już dawno nie jest spotykany, a tam gdzie są jeszcze królestwa, król nie ma władzy, ale sprawuje funkcję bardziej reprezentacyjną. Królestwo w naszym, ziemskim rozumieniu ma strukturę państwa z władzami, ministerstwami itd. Czy można je w jakimś wymiarze porównywać z tym Królestwem, o które pytany jest Jezus? Prawdopo-

Pytający Jezusa uczeni w Piśmie, musieli być skonfundowani, bo co prawda Jezus udzielił odpowiedzi ale nie takiej na jaką czekali.

Nieraz zdarza się, że stawiamy komuś konkretne pytanie, a ten odpowiada jak by w ogóle nie słyszał, albo nie zrozumiał jego sensu. Wówczas zastanawiamy się, czy chce coś przed nami ukryć, czy nie chce nam odpo-

wiedzieć, czy też nasze pytanie było postawione w sposób nieprecyzyjny. Najgorzej jest jednak kiedy nie ma żadnej odpowiedzi... jednak nie w wypadku Jezusa. On odpowiada i czyni to w taki sposób, że myśli pytających powinny zostać odpowiednio ukierunkowane, a pytający nakierowani na właściwy tok rozumowania.

Sposób myślenia faryzeuszów, był zupełnie inny od tego jaki był zamysł Boga odnośnie Jego Królestwa. Jezus odcina się wyraźnie od rozumienia Królestwa Bożego w ziemskich kategoriach wskazując, że nie ma ono nic z fizyczności, nic ze struktur państwowych i nic wspólnego z wyzwaniem spod okupacji innych narodów. Bo jak mówi „ono nie przychodzi dostrzegalnie”, ale „ono jest wśród was”. Tymi słowami Jezus wskazuje na siebie, jako ucieleśnienie Królestwa Bożego. On przyszedł na ziemię prawie niepostrzeżenie. To, że współcześnie cały świat żyje Świętami Bożego Narodzenia, nie oznacza że w czasach kiedy Bóg w Jezusie objawił się światu było podobnie. O tym, że Syn Boży przyszedł na ziemię wiedziało może kilkanaście osób, tego nie wiemy, ale nie była to imponująca liczba. Dopiero z czasem coraz więcej ludzi dowiadywało się o Jezusie. Sukcesywnie powiększała się grupa jego zwolenników i w ten sposób Królestwo Boże rozszerzało się na świecie.

To jest ten bardzo namacalny wymiar pojawienia się Królestwa Bożego na ziemi, wymiar, którego dane było do-

świadczyć ludziom żyjącym w czasach Jezusa. Spotkania z Nim, słuchanie Jego zwiastowania, bycie świadkiem cudów dokonywanych przez samego Jezusa Chrystusa, to był nieoceniony przywilej tych, wśród których działał, nauczał i uzdrowiał. Ten czas fizycznego doświadczenia Królestwa Bożego w osobie Mistrza z Nazaretu miał swoją ograniczoność czasową. Od momentu wniebowstąpienia nikt nie spotkał Jezusa twarzą w twarz. Stąd królestwo Boże nabrało innego wymiaru, ale nie zmieniło się jego znaczenie, ciągle ma swoją dynamikę rozwoju. Jest wszędzie tam, gdzie słowo Ewangelii jest czysto i wiernie zwiastowane, gdzie ludzie garną się do jego słuchania, ale przede wszystkim tam, gdzie zmieniają swoje nastawienie, gdzie dochodzą do wiary w Boga, gdzie następuje nawrócenie. Ten czas dany nam od Boga trwa, jak pisze ap. Paweł: *Oto teraz czas łaski, oto teraz dzień zbawienia.* (2 Kor 2,6b). Z tego czasu możemy korzystać, ale musimy mieć świadomość, że ten czas też się skończy, bo zapowiadane powtórne przyjście Jezusa Chrystusa zapoczątkuje zupełnie nową rzeczywistość. Jej nie jesteśmy w stanie już zgłębić, ale jesteśmy wezwani do tego aby być czujnymi, by gdy ten czas nastanie móc wyjść na spotkanie uwielbionego Chrystusa Króla i w pełni doświadczać tego, co miał na myśli kiedy mówił o Królestwie Bożym. Amen.

muzyczne wieczory
w kościele ewangelickim

MUZYCZNA PODRÓŻ
Gdańsk - Londyn - Paryż

przy organach
Maciej Babnis

SŁUPSK
ul. Słowackiego 40
środa, 15 listopada 2023
godz. 19.30

projekt współfinansowany ze środków Miasta Słupska

**EWANGELICKIE POMORZE
MIEJSCA I LUDZIE**

Słupsk i Pomorze Środkowe, to obszar, którego mieszkańcy są przywiązani do przestrzegania prawd biblijnych, ale i otwarci na nowinki religijne. Początki Reformacji na terenie miasta datuje się na 1517 r., kiedy to doszło do poważnego sporu z miejscowym duchowieństwem w sprawach podatkowych. Szerzenie podglądów Lutra zaowocowało przyjęciem luteranizmu przez słupszczan w 1525 r.

Po oficjalnym wprowadzeniu Reformacji Słupsk stał się miejscem pierwszej wizytacji kościelnej kierowanej przez J. Bugenhagena. Tutaj też siedzibę miała jedna z trzech superintendentur generalnych Pomorza.

Wiek XVIII obrodził aktywnością pietystów, którzy stworzyli jeden z najaktywniejszych na Pomorzu ośrodków tego ruchu. Istotną rolę w ruchu pietystycznym odgrywali duszpasterze z powiatu słupskiego. Jeden z nich P. Schimansky był herrnhutystą.

W XIX w. przychyłność mieszkańców wobec nowinek religijnych oraz silne przywiązanie do prawd biblijnych, pozwoliły na działalność na tym terenie postaci znaczących w dziewiętnastowiecznym przebudzeniu religijnym, takich jak filozof F. Schliermacher, czy kompozytor G. Knak.

W latach trzydziestych i czterdziestych XX w. na terenie Pomorza Środkowego w Kościele ewangelickim ścierały się wpływy faszystów i ich przeciwników. W opozycji wobec biskupów K. Thoma i L. Müllera działało wielu członków Kościoła Wyznającego, w tym m.in. D. Bonhoeffer.

W Informatorze Parafialnym prezentujemy miejsca i osoby ważne dla dziejów pomorskiego ewangelicyzmu.

Duninowo

Zarys dziejów miejscowości

Duninowo (niem. Dünnow) – wieś w gminie Ustka przy drodze wojewódzkiej nr 203. W skład sołectwa Duninowo wchodzi również Duninówko oraz Kolonia Duninowo. W latach 1945-54 i 1973-76 wieś była siedzibą gminy Duninowo, a w latach 1954-72 gromady Duninowo. W wiosce działało Państwowe Gospodarstwo Rolne. Przez Duninowo przepływa strumień Karwina, który za wsią zmienia nazwę na Pogorzeliczka.

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1355 r., kiedy to wieś stanowiła część dóbr lennych rodziny von Krümmel, w latach 1610-1843 właścicielami majątku byli von Belowowie. W 1784 r. Dünnow posiadało dwa folwarki, młyn, wiatrak oraz 10 samodzielnich rolników.

W 1843 r. Karl Friedrich Wilhelm von Below sprzedał wioskę Otto von Frenkensteinowi, który 21 kwietnia 1857 r. odsprzedał dobra za 1,2 miliona marek księciu Alfredowi von Croy z Westfalii. O. von Frankenstein był dzierżawcą dóbr do roku 1881. Za zgodą księcia przekazał dzierżawę swojemu kuzynowi, królewskiemu ekonomiście Leo Scheunemannowi, a od 1 lipca 1904 r. do marca 1945 r. dzierżawcą był syn Leo - mjr Bernhard Scheunemann,

W 2 poł. XIX w. i na pocz. XX w. na terenie wioski działała ceniona wytwórnia instrumentów organowych

Völknera, a w l. 1909-11 doprowadzono do wioski linię kolejową. W latach trzydziestych i czterdziestych XX w. działalność gospodarcza i handel były dobrze rozwinięte, działały 2 sklepy wielobranżowe, karczma, 3 młyny, zakład szewski, 2 zakłady stolarskie, 2 zakłady kołodziejskie i kuźnia.

Do obiektów zabytkowych w miejscowości należą - obok kościoła - zespół pałacowy z bezstylowym dworem z przełomu XIX i XX w., który posiada wąski, piętrowy ryzalit na osi fasady, budynek bramny z 1790 r., kuźnia, wiatrak i zagrody w konstrukcji ryglowej. Po wojnie od ok.1950 r. pałac był w użytkowaniu Państwowego Gospodarstwa Rolnego. 31 sierpnia 1992 r. przejęty został w zarząd przez Agencję Własności Rolnej. W 1998 r. mieszkania w pałacu sprzedano osobom prywatnym.

Kościół parafialny

Najstarsza wzmianka o kościele w Duninowie pochodzi z 1374 r. Istnienie parafii poświadcza informacja z 1493 r. Obecny kościół zbudowano prawdopodobnie w XV w. W latach 1875-77 kościół rozbudowano: od południa poszerzono o aneks, od północy dobudowano zakrystię, prawdopodobnie zmieniono otwory okienne oraz wymieniono stolarkę okienną i drzwiową. Po 1991 r. rozbudowano zakrystię.

Kościół położony jest w pd.-zach. części wsi, na niewielkim wzniesieniu, przy szosie Ustka - Słupsk i dro-

cegły, otynkowane. Fundamenty z kamieni polnych, uzupełniane cegłą. Nad nawą strop drewniany, belkowy z wtórną, współczesną podsuftką z płyt pilśniowych, podzielonych listwami na kwadraty. W prezbiterium sklepienie krzyżowo-żebrowe. Pokrycie dachu: wieża -

dze do Modły. W najbliższym sąsiedztwie znajdują się, od północy budynek mieszkalny i budynki gospodarcze, od południa plebania. Cmentarz przykościelny o nieregularnym planie zbliżonym do owalu jest otoczony starodrzewem. Ogrodzenie zbudowano z metalowych, dekoracyjnych krat z XIX w. W pd.-wsch. narożniku cmentarza na wysokim, kamiennym cokole umieszczono krzyż i inskrypcję niemiecką o treści (w tłumaczeniu na j. polski): „Dla nas. Naszym braciom, którzy tutaj dorosli i polegli w Wojnie Światowej 1914-1918, [będąc] dla nas wiernymi aż do śmierci. J 15,13” Cokół pomnika otoczony jest kamieniami polnymi.

Kościół murowany z

blacha cynkowa pomalowana na bordowo, korpus - dachówka ceramiczna, karpieńka układana podwójnie.

Kościół na planie prostokąta z węższą, kwadratową wieżą od zachodu i zamkniętym 4-bocznie prezbiterium. Od północy do prezbiterium dobudowana wąska, prostokątna zakrystia, wydłużona współcześnie w kierunku nawy. Empory od zachodu i południa.

Zachowane wyposażenie zabytkowe z czasów ewangelickich: dzwon, płyta nagrobna Jerzego Crummeliusa z 1615 r., ambona z XVII w., ołtarz główny i boczny, chrzcielnica, ławy, empory, prospekt organowy, witraże z 2 poł. XIX w.

Parafia luterańska

Przemiany zapoczątkowane przez ks. dr. Marcina Lutra zaczęły obowiązywać w Duninowie w wyniku postanowień Sejmu trzebiatowskiego z 13 grudnia 1534 r. Od początku istnienia parafia duninowska związana była organizacyjnie z Synodem Słupskim (w latach 1817-1945 Synodem Słupsk Miasto), podczas, gdy administracyjnie teren jej działania aż do 1876 r. przynależał do powiatu sławieńskiego.

Do parafii należeli mieszkańcy wsi: Lindow (pol. Łędowo), Muddel (Modła), Horst (Pęplino), Starkow (Starkowo), Saleske (Zaleskie) oraz osad: Brink (Breń), Dünnow Kolonie (Kolonja Duninowo), Neu-Dünnow (Duninówko), Muddel Strand (Modlinek), Salesker Strand (Zalesin). Od 1590 r. Starkowo przekazano do niewielkiej parafii ewangelickiej w Możdżanowie, aby ją wzmocnić materialnie i demograficznie. Ok. 1590 r. w Zaleskich wybudowano kościół ewangelicki, co pozwoliło na utworzenie w tej miejscowości filiału parafii duni-

nowskiej.

W 1819 roku parafia duninowska skupiała 1390 luteran, w tym ok. 482 ewangelików związanych było z filiałem w Zaleskich, w kolejnych wybranych latach: 1845 - 2244 osoby (Filiał Zaleskie - 692 zborowników), 1867 - 3101 (Zaleskie - 1131), 1885 - 2974 (Zaleskie - 1065), 1925 - 2738 (Zaleskie - 997), 1936 - 2622 (Zaleskie - 994), 1939 - 2546 (Zaleskie - 966), 1940 - 3090 (Zaleskie - 1054).

Według stanu na 31 XII 1871 r. na terenie parafii mieszkało 3047 ewangelików, 25 luteran separatystów, 7 Żydów i 2 katolików, z tym, że wśród oficjalnych ewangelików wielu było aktywnych w ruchu separatystycznym. Na koniec 1927 r. obszar działania parafii zamieszkiwało 3200 ewangelików oraz 24 staroluteran. Na skutek II wojny światowej liczba parafian uległa znacznemu zmniejszeniu (136 poległych żołnierzy, 65 cywili, 244 osoby zaginione).

Znane są personalia 24 duchownych ewangelickich pracujących w parafii:

ks. Joachim Jaschius

ks. Ambrosius Jasche (1548-67),

ks. Michael Beluck (1567-?)

ks. David Jeske lub Jaschius (1581-1633),

ks. Joachim Bilang (1634-56),

ks. Matthias Dreisow (1657-76),

ks. Georg Dumresius (1677-94),

ks. Johann Granzin (1695-1724),

ks. Friedrich Sagebaum (1724-47),

ks. Martin Dreisow (1748-51),

ks. Johann Friedrich Schall (1753-90),

ks. Johann Georg Friedrich Wittscheibe (1791-1820),

ks. Carl Ludwig Todt (1820-36),

ks. Heinrich Leopold Bath (1837-64),

ks. Karl Gustav Rudolf Bartholdy, wikariusz, (1855-57),

ks. Karl Johannes Kloß, wikariusz (1857-58),

ks. Julius Wilhelm Müller, wikariusz (1959-64),

ks. Karl Ernst Preuß (1864-85),

ks. Karl Wilhelm Braun (1885-1907),

ks. Felix Gustav Hermann Bartholdy (1908-23),

ks. Ernst Pötter (1924-28),

ks. Steinberg, wikariusz (1928-29),

ks. Eberhard Simon (1929-37),

ks. Hans Schreiber (1 I 1938 - 17 sierpnia 1946).

Separatyści

Ważne centrum dziewiętnastowiecznego ruchu przebudzeniowego powstało na Pomorzu Środkowym wokół braci Gustawa, Heinricha i Karla von Belowów. W latach dwudziestych XIX w. w kręgu oddziaływania von Belowów znalazła się znaczna grupa mieszkańców regionu słupskiego, spośród których aktywnością wyróżniali się mieszkańcy Duninowa: stolarz Karl Wilhelm Wolff, Georg Duske, cieśla Joachim Mielke i szewc Marin Heidemann, w Zaleskich przywódcami separatystów byli Joachim i Georg Thomm.

Hasłem przewodnim ugrupowania były słowa „Szukaj Jezusa i Jego Światła, wszystko inne jest Ci zbędne”. Przebudzeni zerwali z pijaństwem, paleniem tytoniu, grą w karty, stali się uczynni, serdeczni. Byli wrogami tańców, przedstawień teatralnych i innych zabaw. Dziewczynkom zakazywali zabaw lalkami, a chłopcom np. ślizgania się na łyżwach. W każdą niedzielę i święta odprawiali trzy nabożeństwa. Byli przeciwnikami specjalistycznych studiów teologicznych i ordynacji na duchownego, krytykowali pastorów za wywyższanie się ponad zbór, przy wyborze swoich kaznodziejów zwracali uwagę na głęboką wiarę i wzorowe życie, wykształcenie teologiczne nie miało dla nich znaczenia.

W 1834 r. do ruchu separatystycznego w Duninowie przyznawały się oficjalnie 22 rodziny. W 1835 r. ks.

Friedrich Lasius doprowadził do zjednoczenia ruchu braci Below, stolarza Karla Wolffa i kowala Michaela Volla w ramach staroluteranizmu. Nie byli oni jednak nazbyt długo podporządkowani Kościołowi staroluterańskiemu. Ostatecznie w 1850 r. zwolennicy Heinricha von Belowa i Karla Wolffa odłączyli się od centrali kościelnej we Wrocławiu i ustalili porządek dla liczącego ok. 1400-1500 wyznawców Kościoła luterańskiego separatystycznego występującego pod oficjalną nazwą Ewangelicko-Luterańska Separowana Gmina Kościelna. Do 1855 r. faktycznym przywódcą ruchu był H. von Below. Po jego śmierci kierownictwo całej wspólnoty przejął K. Wolff.

W Duninowie, po okresie karania za nieposyłanie dzieci do szkół, od stycznia 1843 r. do 1 V 1867 r. działała prywatna szkoła elementarna, do której uczęszczały wyłącznie dzieci separatystów. Ojcowie dzieci, które uczęszczały do szkoły prywatnej, nadal musieli dokładać się do utrzymania ewangelickiej szkoły wiejskiej. Pierwszym nauczycielem w szkole przebudzonych był Carl Wilhelm Wolff. Następnie od 1 XI 1845 r. do 29 IX 1847 r. szkołę prowadził Theodor Christian Lindstaedt. Jego miejsce ponownie zajął poprzednik – C.W. Wolff, a w 1852 r. szkołę ponownie objął T. Ch. Lindstaedt i prowadził aż do likwidacji z powodu b. niskiego poziomu nauczania i rażących braków organizacyjnych.

Misja wewnętrzna

W dziewiętnastowiecznym ruchu przebudzeniowym na Pomorzu bardzo ważną rolę odegrał impuls pobożnościowy wywodzący się od ks. Moritza Goercke i ks. Gustava Friedricha Ludwiga Knaka. Jego przebieg nie był zbyt spektakularny, gdyż odbywał się wewnątrz Kościoła krajowego i odrzucał wszelkie separatyzmy. Szczególną rolę w pracy ruchu odgrywały działania misyjne.

Największą sławę ks. G. Knakowi zapewniły jego pieśni. Znaleźć je można we wszystkich liczących się śpiewnikach ewangelickich, również polskich np. ŚE 121 (Jedno mieć). Z poszczególnych zwrotek promieniuje

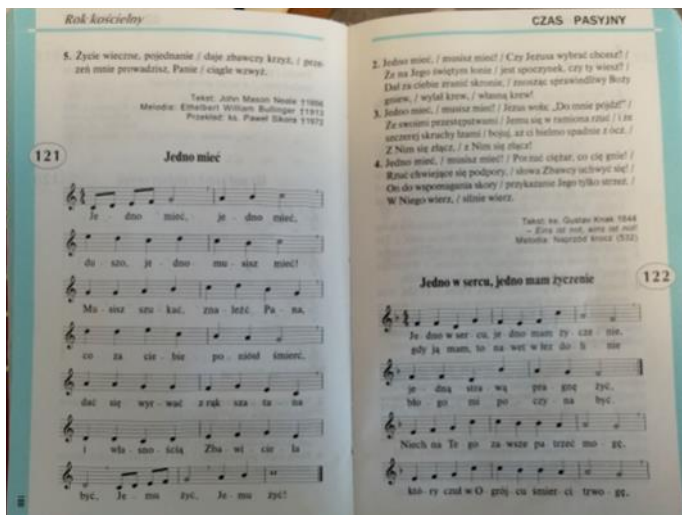
dzenia w łonie oficjalnych struktur Kościoła ewangelicko-unijnego. Głosił konieczność powrotu do prostego życia, zgodnego z zasadami religii chrześcijańskiej.

G. Knak po studiach teologicznych był m.in. duszpasterzem na Pomorzu, a od 1850 r. został proboszczem w berlińskiej parafii betlejemskiej, założonej przez Braci Czeskich. Wielką jego pasją – obok pisania pieśni – była działalność misyjna. Szkoleni przez niego misjonarze działali wśród ludności rodzimej w Afryce i wśród Chińczyków w Azji, on sam skupiał się na misji wśród Żydów mieszkających w Berlinie. Córka ks. Gustava Knaka wyszła za mąż za ks. Karla Preußa, ewangelickiego

proboszcza w Duninowie, również zaangażowanego w działalność Misji Wewnętrznej.

Na terenie Duninowa wspólnie organizowali wielkie święta misyjne, na które pieszo i konno docierały wielotysięczne tłumy wiernych z odległych miejscowości Pomorza. Zbierali się pod gołym nie-

bem przed specjalnie budowanymi na tę okazję ołtarzem i amboną.

wiara w Boga i jego miłosierdzie. Należał do najzdolniejszych przedstawicieli dziewiętnastowiecznego przebu-

Cmentarze w Duninowie

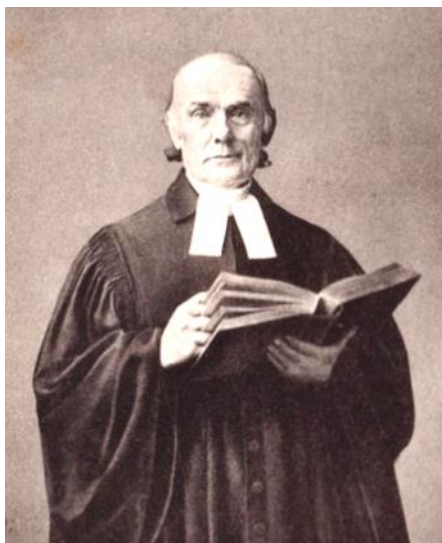
W Duninowie zlokalizowano dwa cmentarze, które zostały zaznaczone już na dziewiętnastowiecznych mapach - cmentarz przykościelny i wiejski.

Pierwszy znajduje się w centrum wsi i posiada charakterystyczny kształt owalu. Znalazły się na nim między innymi dwie płyty nagrobne rodziny Frankensteinów oraz pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej.

W południowej części miejscowości, poza ówczesnymi zabudowaniami zagrodowymi, został założony na planie kwadratu cmentarz wiejski. Cmentarz ten nadal pełni swą funkcję. Obok nowych już mogił w 1994 r. znajdował się na nim kamień poświęcony poległym podczas I wojny światowej w 1917 r. dwóm mieszkańcom Duninowa – Maxowi i Martinowi Schubringom oraz monumentalny krzyż kamienny, bez zachowanej inskrypcji.

ks. **Gustav Knak** (* 12 VII 1806 Berlin - † 17 VII 1878 Duninowo), duchowny ewangelicki, kaznodzieja, poeta, kompozytor; syn komisarza ds. sprawiedliwości Ludwiga Knaka i Friederike zd. Straube; 1819-26 nauka w Friedrich-Wilhelms-Gymnasium w Berlinie, 1826-29 uniwersyteckie studia teologiczne w Berlinie, 1829-33 nauczyciel religii w Schola Collecta w Königs Wusterhausen, 1834-50

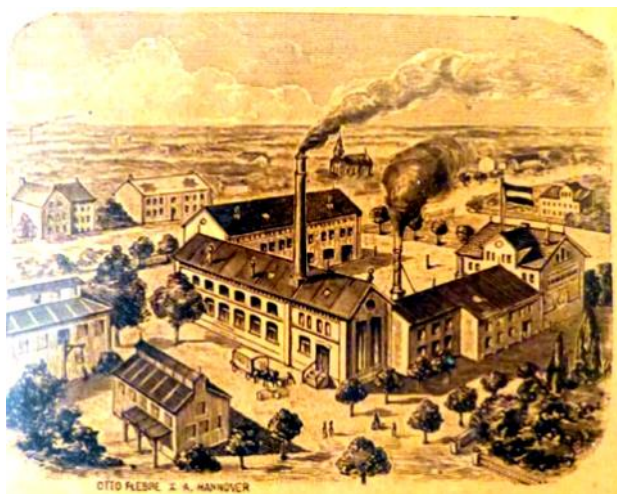
proboszcz w Ostrowicach k. Drawska, od 1850 proboszcz w berlińskim kościele betlejemskim, sympatyk ruchu Stokera, który szanse na pokojowe rozwiązanie konfliktów upatrywał w nawrocie do ideałów chrześcijaństwa; współtwórca Misji Wewnętrznej w łonie Kościoła ewangelicko-unijnego; organizator ruchu misyjnego wśród mieszkańców Afryki, Chińczyków i Żydów; w Duninowie (córka Marie

była żoną miejscowego proboszcza) organizował wielkie święta misyjne; żona Mathilde zd. Wendt; zmarł na atak serca.

Heinrich Langenhagen (* 8 II 1869 Lemag, księstwo Lippe - † 4 II 1940 Słupsk), niemiecki księgarz i wydawca; od 1 X 1895 w Słupsku jako pracownik w księgarni Hildebrandta; 1 IV 1898 własna firma księgarska i wydawnicza; autor dramatu „Ritter Wulff” o rycerzu z Duninowa, tragedii „Puchar króla Longobardów” oraz dramatów „Nausikaa”, „Arnim”, „Giordano Bruno”, eposu „Pieśń o panu von Falkenstein” oraz licznych utworów poetyckich; entuzjasta wędkarstwa, łowiectwa, pieszych wędrówek i autor tysięcy zdjęć ze Słupska i powiatu; wydawca słupskich pocztówek i książki R. Bonina „Geschichte der Stadt Stolp” (1910); żona Adelaide zd. Hansson.

Christian Friedrich Völkner (* 1831 Duninowo - † 31 lipca 1905 Duninowo), niemiecki organmistrz, założyciel firmy wytwarzającej organy; nauki w budowie organów pobierał w zakładach Buchholza w Berlinie; 1859 powrót do Duninowa; pierwsze organy wybudował w kościele w Charnowie; po zakończeniu niemiecko-francuskiej wojny 1870-71 we

wschodniej części Pomorza wzrosło zapotrzebowanie na organy, dzięki pomocy rządu wiele parafii uzyskało możliwość wymiany swych organów, często niesprawnych, na instrumenty nowe, do firmy napływało coraz więcej zleceń; starannie wykonane, dobrze brzmiące instrumenty zdobyły

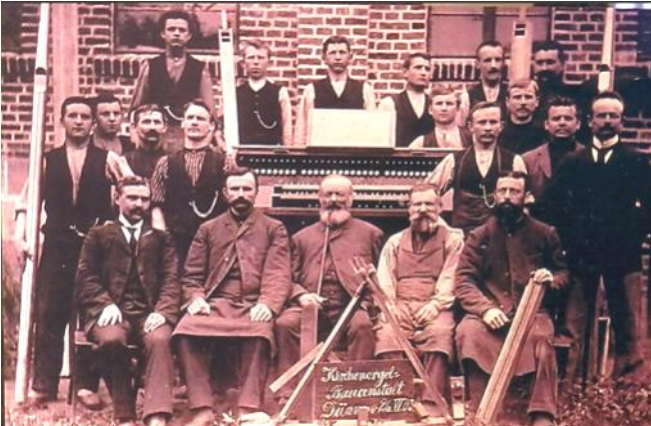
śląwę nie tylko na Pomorzu; 1876 wybudowano większy budynek fabryczny; 1877 zakupiono pierwsze maszyny, liczba zatrudnionych pracowników ciągle wzrastała; 1888 wytworzono setne organy; 1900 przekazał firmę synowi, Paulowi; w nocy z 17/18 I 1906 zakład padł ofiarą podpalenia; nowa fabryka została wybudowana w Bydgoszczy, zatrudniała ok. 50 pracowników i w ciągu roku wytwarzała przeciętnie 30 nowoczesnych, pneumatycznych organów kościelnych; po zakończeniu I wojny światowej znalazła się w granicach

Polski i nastąpił koniec jej działalności; organy Völknera można spotkać m.in. w kościołach w: Ustce (1888), Możdżanowie (koniec XIX w.), Zagórzycy (1903), Damnie (przełom XIX/XX w.), Słupsku (kościół Najświętsze-

rował na tyfus, ozdrowienie uznał za cud, miał garbatego syna i bardzo chorowitą żonę, od 1 X 1834 oficjalny kolporter angielskiego Towarzystwa Biblijnego, 5 VII - 1 VIII 1836 więziony za przekonania religijne, od 1855

charyzmatyczny przywódca separowanych staroluteran, samozwańczy duchowny; wygłaszał kazania, uczył dzieci i młodzież, udzielał sakramentów, prowadził pogrzeby.

Jan Wild

go Serca Jezusowego / 1905), Sierakowie Słupskim, Szczecinku i Duninowie (1878) oraz wielu krajach Europy i Afryki.

Carl Wilhelm Wolff (* 24 II 1796 r. Marszewo - † 14 XII 1857), ubogi stolarz z Duninowa; s. stolarza Jacoba i Elizabeth, od 1813 służba w armii pruskiej w trakcie wojen napoleońskich, ranny, trafił do lazaretu, zacho-

Na zdjęciach:

1. kościół (1917)
2. empora (2019)
3. plebania (2019)
4. kościół (2019)
5. pieśń ks. G. Knaka w Śpiewniku Ewangelickim nr 121
6. kaplica cmentarna z 1876 r. (2019)7. ks. G. Knak
8. fabryka organów (1900)
9. Ch.F. Völkner z synem i pracownikami

Zachęcamy do zamawiania
Kalendarza Ewangelickiego 2024
oraz przewodnika biblijnego
Z Biblią na co dzień na 2024 rok. Zamówienie
można składać w zakrystii po nabożeństwach.

W ostatnią niedzielę roku kościelnego, która nazywana jest także Niedzielą Wieczności wspominamy zmarłych, którzy poprzedzili nas do wieczności. W tym mijającym roku kościelnym zmarły w naszej Parafii następujące osoby:

śp. Jaś Polkowski	16.01.2023 - lat 0 - Siemianice
śp. Fritz Schimanke	13.02.2023 - lat 83 - Łeba
śp. Maja Szymańska	5.04.2023 - lat 98 - Krępkowice
śp. Oswald Blechle	3.05.2023 - lat 92 - Machowino
śp. Halina Litorowicz	12.08.2023 - lat 91 - Słupsk

***Jezus Chrystus mówi:
Ja jestem zmartwychwstanie i żywot;
kto we mnie wierzy choćby i umarł żyć będzie [...]***

Ev. Jana 11,25

Prośby modlitewne

W Informatorze Parafialnym na stałe zagościła rubryka z propozycjami tematów do modlitwy, które dotyczą życia naszych parafii. To wsparcie, którego potrzebują nie tylko duchowni i rady parafialne, ale cała wspólnota parafii, czyli wszyscy jej członkowie - od najmłodszych do najstarszych.

Prośby i dziękczynienia modlitewne:

- o wiernych i duchownych Kościoła Ewangelickiego w Polsce;
- o rady parafialne, o wszystkich zaangażowanych w różne działania Kościoła i parafii;
- o nowe parafianki i parafian, którzy wstąpili do naszej Parafii;
- o prześladowanych chrześcijan w różnych krajach świata;
- o powołania do służby w Kościele;
- o chorych, samotnych, opuszczonych i o wszystkich, którzy przeżywają trudne momenty swojego życia;
- o wszystkie prowadzone przez naszą Parafię inicjatywy duszpasterskie i projekty społeczne;
- o tych, którzy poszukują swojego duchowego „portu”;
- o nasze rodziny i bliskich;
- o tych, którzy się smucą i doświadczają cierpienia;
- o wszystkich, którzy wspominają swoich bliskich;
- o pokój na świecie, w szczególności w Ukrainie, w Palestynie i w Izraelu;
- o mądrość dla sprawujących władzę w naszym kraju i w naszych miastach;
- o zachowanie stworzenia.

O tym, co za nami

Polsko-niemiecki weekend młodzieżowy

Już trzeci raz odbyło się spotkanie młodzieży confirmacyjnej i pokonfirmacyjnej z naszej Parafii z confirmantami z Parafii luteranńskiej w Güstrow w Niemczech. Tegoroczne spotkanie miało miejsce w Niemczech, a główną atrakcją była wyprawa rowerowa i zwiedzanie Parku Narodowego Dolnej Odry w Niemczech. Spotkanie, w którym uczestniczyło 5 osób ze Słupska oraz 14 młodych

luteran z Niemiec rozpoczęło się 29 września od wieczornej społeczności w kościele, którą poprowadził ks. Matthias Gienke, a po wspólnej kolacji było ognisko i nocny spacer na najwyższe wzniesienie w okolicy. Sobotę (30.09) spędziliśmy w terenie udając się do Parku Narodowego, gdzie czekały na nas rowery. Najpierw wyruszyliśmy na spotkanie żubrów a później do Centrum Informacji Parku, gdzie o parku opowiedział nam jeden ze strażników parku,

który towarzyszył nam podczas całej wycieczki i opowiadał o ciekawostkach przyrodniczych. W trakcie kilkunastokilometrowej trasy zwiedziliśmy zamek basztowy w Stolpe, po którym oprowadzał nas lokalny przewodnik. Wieczorem udaliśmy się w miejsce, z którego można było obserwować klucze żurawi lecące na miejsce nocowania przed „wyprawą” do ciepłych krajów. Był to piękny spektakl w którym wzięło udział około 9 tysięcy ptaków. Po wieczornym spotkaniu z lokalnymi władzami i organizacjami polsko-niemieckimi młodzież miała czas wolny, który wykorzystwała na budowanie wzajemnych kontaktów. Niedzielnny poranek rozpoczęliśmy wspólnym nabożeństwem z okazji Święta Żniw w miejscowym kościele, podczas którego polskie teksty przeczytali Jonatan i Nadia. Po nabożeństwie pożywiliśmy się na przykościelnym pikniku i wyruszyliśmy w drogę powrotną do Słupska. Dziękujemy Greifenstiftung za sfinansowanie naszego wyjazdu.

Wprowadzenie proboszcza

1 października w Wiśle Głębcach w urząd proboszcza został wprowadzony pochodzący ze Słupska ks. Oskar Wild. Nowy proboszcz został ochrzczony i konfirmowany

w kościele św. Krzyża w Słupsku. Ordynowany na duchownego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Żorach. Swoją służbę w kościele pełnił w Parafiach w Ustroń, w Wiśle Centrum i w Skoczowie.

Urząd proboszcza w KEA jest kadencyjny i trwa 10 lat. Po upływie kadencji nie ma konieczności ponownego wyboru na stanowisko. Księdzu Oskarowi życzymy błogosławionego czasu służby.

Śniadanie dla kobiet

Wyjazdy Pań na Śniadania dla kobiet stały się już tradycją. W tym

roku 10 Pań z naszej parafii wzięło udział w tym wydarzeniu, które miało miejsce 7 października w Toruniu. Tematem konferencji była moda w Biblii. Wykład nt. *Złote klejnoty i strojne szaty wygłosiła* prof. Kalina Wojciechowska z Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Wszystkie uczestniczki (ok.90) otrzymały miły prezent - bransoletkę, przypominający nam, że w Bożych oczach stanowimy nieocenioną wartość.

Warsztaty Gospel

Trzecie warsztaty Gospel z Brianem Fentressem odbyły się w naszym mieście w dniach 7-8 paź-

dziernika. Jak zawsze współtworzyliśmy je ze Słupskim Ośrodkiem Kultury, gdzie odbywały się próby. Koncert finałowy tradycyjnie miał miejsce w naszym kościele w niedzielę 8 października o godz. 18.00. Ponad 60 chórzystów i wyśmienity zespół muzyków wraz z prowadzącym, porwali licznie zgromadzoną publiczność (ponad 200 osób) do oddawania chwały Bogu. Już dzisiaj zaprasza-

my serdecznie na kolejną edycję warsztatów na jesień 2024 r, nie

tylko w roli słuchaczy ale także w roli chórzystów.

Święto Żniw

W związku z wydarzeniami w pierwsze dwie niedziele października Dziękczynne Święto Żniw odbyło się w naszej parafii 15 października. Po południu odbyło się także nabożeństwo niemieckie. Zarówno po pierwszym, jak i drugim nabożeństwie miał miejsce poczęstunek przygotowany przez nasze Panie z Parafii. Dziękujemy.

Nabożeństwo ekumeniczne w Lęborku

W ramach XX Lęborskich Dni Kultury Chrześcijańskiej 17 października o godz. 17.00, w kaplicy

ewangelickiej, odbyło się nabożeństwo ekumeniczne, w którym wzięli udział parafianie z Lęborka, Słupska jak również władze miej-

skie z Burmistrzem Witoldem Namysłakiem. Nabożeństwu przewodniczył ks. W. Froehlich, teksty liturgiczne odczytał p. Adam Stenka.

Koncert organowy

Trzeci koncert w cyklu Muzyczne Wieczory w kościele ewangelickim był koncertem muzyki organowej w wykonaniu profesora Akademii Muzycznej w Katowicach Krzysztofa Lukasa. W repertuarze koncertu, który odbył się

18 października, znalazły się m. in. utwory Jana Sebastiana Bacha, F. Mendelssoona-Bartholdy'ego, Georga Böhma oraz utwory anoni-

mowych twórców muzyki organowej. Koncert był dofinansowany przez Miasto Słupsk.

Zarząd Pommerscher Diakonieverein w Słupsku

Od 17 do 19 października na Pomorzu gościł zarząd Diakonii Po-

morskiej z Greifswaldu. Goście z ks. dr Michaeliem Bartelsem, prezesem Zarządu złożyli wizytę w Słupskim ratuszu, gdzie przyjęci zostali przez zastępcę prezydentki Miasta p. Marka Golińskiego. Po spotkaniu z włodarzem miasta i zwiedzeniu ratusza goście udali się do Kościoła św. Krzyża a następnie na spotkanie w Słupskim Centrum Diakonii i Dialogu, którego przedmiotem była polityka społeczna miasta. Wśród reprezentantów słupskiej „pomocówki”

byli: Beata Pawlicka, dyrektorka Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej, Marcin Treder, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, oraz Angelika Szuran-Karpiej, dyrektorka Środowiskowego Domu Samopomocy w Słupsku. Przedmiotem spotkania była wymiana doświadczeń z zakresu działalności Diakonii Pomorskiej i słupskiej pomocy społecznej. W spotkaniu udział wzięli ks. Wojciech Froehlich oraz kurator Parafii Jan Wild.

Nagroda Diakonii

Na wniosek biskupa Diecezji Pomorsko-Wielkopolskiej ks. prof. M. Hintza oraz dyrektora Diakonii Pomorsko-Wielkopolskiej ks. W. Froehlich kapituła Nagrody Dia-

konii przyznała w tym roku główną nagrodę Diakonii Pomorskiej z Greifswaldu (Pommerscher Diakonieverein e.V.) Uroczyste wręczenie statuetki miało miejsce w prawosławnej Katedrze św. Marii Magdaleny w Warszawie. W imieniu Pommerscher Diakonieverein nagrodę odebrał ks. dr Michael Bartels. (laudacja na str. 26)

Nabożeństwo z konwersją

W 21. niedzielę po Trójcy św. (29.10) odbyło się nabożeństwo, podczas którego do naszej Parafii a tym samym do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce wstąpiło 8 osób (Małgorzata, Agnieszka, Jadwiga, Karolina, Agnieszka, Izabela, Oktawian i Mirosław). Wszyscy z dużym wzruszeniem wypowiadali słowa ślubowania, a następnie przystępowali do Komunii Świętej. W nabożeństwie oprócz parafian i świadków konwersji uczestniczyli także członkowie rodzin wstępujących do parafii. Naszym nowym

parafianom życzymy wiele Bożego błogosławieństwa na drodze ich dalszego duchowego życia.

Wieczór reformacyjny

W 506. rocznicę Reformacji w słupeckim kościele św. Krzyża odbyło się reformacyjne nabożeństwo, po którym już tradycyjnie chętni parafianie spotkali się w Herbaciarni. Spotkanie w tym przytulnym wnętrzu sprzyja jak zawsze rozmowom i zacieśnianiu więzi.

LAUDACJA DLA POMMERSCHER DIAKONIEVEREIN E.V.

Z OKAZJI PRYZNANIA NAGRODY DIAKONII
„MIŁOSIERNY SAMARYTANIN” 2023

Kapituła Nagrody Diakonii Polskiej, w uznaniu zasług na polu diakonii, postanowiła przyznać statuetkę „Miłosiernego Samarytanina” – Nagrodę Diakonii Polskiej za rok 2023

Pommerscher Diakonieverein e.V.

Pommerscher Diakonieverein jest ewangelicką organizacją non-profit, działającą na rzecz osób wykluczonych społecznie na terenie północnych Niemiec. Prowadzi liczne ośrodki stacjonarne i ambulatoryjne, a także warsztaty terapii zajęciowej dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. W ramach jej działań wsparcie otrzymuje około dwa tysiące osób.

Historia Pommerscher Diakonieverein sięga XIX w. Historyczne związki tej organizacji z Pomorzem, które po drugiej wojnie światowej znalazło się w obrębie Polski, stały się źródłem licznych i bardzo owocnych kontaktów z ewangelickimi parafiami znajdującymi się na tym terenie. Współpraca została nawiązana przede wszystkim z parafiami w Koszalinie, Słupsku i Szczecinie.

Od 2012 r. Pommerscher Diakonieverein jest partnerem strategicznym Diakonii Koszalin. Zapewnia jej częściowe pokrycie kosztów zatrudnienia pracownika odpowiedzialnego za pracę diakonijną, dzięki czemu możliwe jest funkcjonowanie Diakonii przy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Koszalinie oraz realizowanie różnych projektów społecznych i prospołecznych, które wspierają ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji. Jednym z takich projektów jest realizowany razem z inicjatywą Bürgerhafen cykliczny projekt „Razem lepiej – besser zusammen”, w ramach którego aktywowano seniorów w oparciu o współpracę transgraniczną. Pommerscher Diakonieverein wspiera aktywnie również inne inicjatywy Diakonii Koszalin, w tym pomoc niesioną migrantom i uchodźcom w ramach projektu „Razem – Infopunkt dla migrantów”.

W 2016 r. Pommerscher Diakonieverein nawiązało kontakty partnerskie z Parafią Ewangelicko-Augsburską w Słupsku. Dzięki jego wsparciu parafia mogła zakupić i wyremontować nieruchomość, w której prowadzi Słupskie Centrum Diakonii i Dialogu. Przedstawiciele Pommerscher Diakonieverein zorganizowali również we współpracy z parafią pomoc finansową i rzeczową dla uchodźców z Ukrainy przebywających na terenie powiatu słupskiego.

Przyznając statuetkę „Miłosiernego Samarytanina” Diakonia Polska wyraża Pommerscher Diakonieverein uznanie i wdzięczność za aktywną troskę o bliźniego w potrzebie oraz budowanie i wspieranie współpracy z polskimi partnerami lokalnymi w zakresie prowadzenia działalności pomocowej.

Warszawa, 21 października 2023 r.

Humor z befką

- Nie piję, nie palę, nie kradnę, mięsa nie jadam w piątek, a ciągle jakby jakiś pierścień ścisnął mi głowę, księżę proboszczu...
- Może aureola za ciasna?

Na lekcji religii ksiądz wychwala dobroć Boską.

- Jeśli, któryś ze zmysłów człowieka szwankuje, to dobry Bóg dba, żeby inne zmysły były bardziej udoskonalone. Na przykład ślepiec ma bardziej wyczulony dotyk i słuch. Może ktoś z was poda inny przykład? Zgłasza się mały Jasiu:
- Mój wujek ma krótszą prawą nogę, ale za to jego lewa noga jest dłuższa.

- Krzysiu, twoje wypracowanie jest dobre, ale zupełnie takie samo jak wypracowanie Jurka. Co to znaczy?
- To znaczy, że wypracowanie Jurka też jest dobre...

- No i co tam Ksiądz mówił na kazaniu? - pyta ojciec syna.
- Mówił, że rodzice nie powinni wypytywać o to swoich dzieci tylko sami mają przyjść do kościoła.

- Mamo czy to prawda, że człowiek po śmierci w proch się obróci?
- Prawda synku.
- To u mnie pod łóżkiem chyba ktoś umarł...

opracował ks. W. Froehlich

Diecezjalny Zjazd Młodzieży

Bydgoszcz
17-19 listopada 2023r.

W programie:

- Wspólny śpiew i rozważanie Słowa Bożego
- Nabożeństwo młodzieżowe
- Rozmowa o tym, jak grać by wygrać! Czyli życie bez powtórek!
- Kreatywne tworzenie gier planszowych
- Turniej w Mölkky, "Sojusz na już" i "Na ile ogarniasz"
- Jarmark Świąteczny
- Bydgoszcz nocą
- Wieczorne rozmowy

Koszt: 60 zł

Zgłoszenia do dn. 13 listopada br., na adres:
karol.niedoba@luteranie.pl

Od początku trwania akcji prezenty z Polski trafiły do ponad 96 000 dzieci. Dziękujemy!

prezent pod choinkę

**DOLAŹ DO OGÓLNOPOLSKIEJ AKCJI CHARYTATYWNEJ
ZATOSZCZ SIĘ O INNYCH I ZRÓB PREZENT DLA DZIECI
Z UKRAINY, BIAŁORUSI, RUMUNII I BULGARII
POMÓŻ NAM SPAKOWAĆ MIŁOŚĆ**

- POPRAZ AKCJĘ MOŻEMY RAZEM:
- NIEŚĆ POMOC TYM, KTÓRZY JEJ POTRZEBUJĄ
 - POKAZAĆ, ŻE MAJĄC NIEWIELE, TEŻ MOŻNA SIĘ DZIELIĆ
 - UCZYĆ EMPATII I WRAZLIWOŚCI
 - DAĆ SPOSOBNÓŚĆ DO CHARYTATYWNEJ AKTYWNOŚCI

Więcej szczęścia jest
w dawaniu niż w braniu.
Dzieje Apostolskie 20,35

JOANNICI
Z MIŁOŚCI DO ŻYCIA

www.prezent.cme.org.pl

Organizator: Centrum Młodych i Ewangelizacji: Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP
Współorganizatorzy: Działania Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP
i Stowarzyszenie im. Janiny: Dzielno Pomocy Oddział Śląski

PRENUMERATA 2024

Prenumerata cyfrowa

- nielimitowany dostęp online do wszystkich treści na www.zwiastun.pl
- numery „Zwiastuna Ewangelickiego” w PDF
- roczny dostęp **140 zł** półroczny dostęp **70 zł**

Prenumerata papierowa

- **do domu przez Poczta Polska**
roczna – 280 zł, półroczna – 140 zł
- **w parafii** (od 3 egz.)
roczna – 190 zł, półroczna – 95 zł

Prenumerata możliwa od dowolnego miesiąca do końca 2024 r.

od lutego 174,30	od lipca 95,00
od marca 158,40	od sierpnia 79,20
od kwietnia 142,60	od września 63,40
od maja 126,80	od października 47,50
od czerwca 110,90	od listopada 31,70

Cena detaliczna w 2024 r.

- wydanie papierowe 15,00
- pdf 9,00

Prenumerata zagraniczna: 100 € Europa, 130 \$ USA

Zapraszamy do uczestniczenia w ewangelickich nabożeństwach transmitowanych w TVP KULTURA o godz. 8.00 w następujących terminach:

12 listopada 2023 – kościół w Wiśle-Czarne
26 listopada 2023 – kościół Opatrzności Bożej w Zgierzu
10 grudnia 2023 – kościół w Wiśle Głębcach
24 grudnia 2023 – kaplica w Białymstoku

ZAPLANOWANE WYDARZENIA

DATA	GODZ.	WYDARZENIE	MIEJSCE
9.11	16.00	Rada Parafialna	SCDiD
10.11	17.00	Spotkanie dla kobiet	SCDiD
15.11	19.30	Koncert organowy	kościół
17-19.11		Diecezjalny Zjazd Młodzieży	Bydgoszcz
19-22.11		Spotkanie partnerskie w Schwerin DE	Schwerin
25.11	10.00	Synod Diecezji Pomorsko-Wielkopolskiej	Toruń
9.12	17.00	Rodzinne spotkanie adwentowe	SCDiD

KALENDARZ I WYKAZ OFIAR OGÓLNOKOŚCIELNYCH

1. noworoczna na Fundusz Socjalny (sty.): 452,00 zł
2. na Fundusz Stypendialny (luty): 302,80 zł
3. na Diakonię Polską (1. n. pas.): 287,00 zł
4. na Fundusz Bratniej Pomocy im Gustawa Adolfa: 1050,00
5. Skarbonka Diakonijna: 570,34 zł
6. Szopienice: 470,00 zł
7. ofiara żniwna na Domy Opieki: 219,00 zł
8. Fundusz Ewangelizacyjno-Misyjny: 604,00 zł

SERDECZNIE DZIĘKUJEMY ZA WSZELKIE DAROWIZNY ZŁOŻONE NA RZECZ PARAFII! ZACHĘCAMY DO REGULARNEGO OPŁACANIA SKŁADKI KOŚCIELNEJ

Składkę można opłacać w kancelarii parafialnej lub przelewać na konto parafialne z dopiskiem darowizna - składka kościelna rok imię i nazwisko (pozwoli to na odliczenie wpłaconej kwoty od podatku):

25160014621816836860000001

Dla innych darowizn obowiązują te same konta. Poniżej przedstawiamy wyciąg z regulaminu parafialnego dotyczący zasad opłacania składek kościelnych. Jednocześnie przypominamy, że pełnoprawny udział np. w wyborach do rady parafialnej lub jakichkolwiek głosowaniach podczas zgromadzeń parafialnych mają osoby, które znajdują się na liście parafialnej, czyli są członkami parafii pod względem formalnym, na co składa się również opłacenie składki kościelnej. Zachęcamy państwa do cyklicznych wpłat, które można realizować np. przez stałe, miesięczne zlecenia bankowe, rozkładając roczną należność na 12 mniejszych kwot (np. w przypadku, gdy miesięczne wynagrodzenie wynosi 2400 netto, to roczna składka kościelna wynosi 288 zł. Kwotę dzielimy przez 12, co daje nam miesięcznie 24 zł. W swoim banku dokonujemy zlecenia miesięcznej dyspozycji kwoty w wysokości 24 zł na konto bankowe parafii).

SKŁADKA KOŚCIELNA - Regulamin Parafialny Kościoła Ewangelicko - Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej ZASADY OGÓLNE

§ 7

1. Każdy członek Parafii, który został konfirmowany i ukończył 18 lat, zobowiązany jest do płacenia składek parafialnych. Składki te powinny wynosić **co najmniej 1%** jego dochodu.

2. W uzasadnionych przypadkach Rada Parafialna może zwolnić od tego obowiązku pojedynczych parafian bądź też określone grupy społeczne np. uczniów, studentów, bezrobotnych, czy też rodziny przeżywające okresowe trudności finansowe. W uchwale dotyczącej zwolnienia powinien być określony czas trwania tego zwolnienia.

PLAN NABOŻEŃSTW NA LISTOPAD/GRUDZIEŃ 2023

DZIEŃ	SŁUPSK D	SŁUPSK PL	ŁĘBORK	GARDNA
05.11 22. po Trójcy Św.		10.30 		
12.11 Trzecia przed końcem RK		10.30 	8.30	
19.11 Przedostatnia NRK		10.30 		
26.11 Niedziela Wieczności		10.30 	8.30	
03.12 1. Adwent		10.30 		
10.12 2. Adwent		10.30 	15.00 	
16.12 sobota	14.30 	Adwentówka 16.00 SCDiD Traugutta 16		
17.12 3. Adwent		10.30 		
24.12 4. Adwent/Wigilia		16.00 	8.30 	
25.12 1. Święto Bożego Narodzenia		10.30 		
31.12 1. niedziela po Bożym Nar.		10.30 		
01.01.2024 NOWY ROK		17.00		

2023
ROK POJEDNANIA